

Gemensamma utgångspunkter för vård och omsorg av de äldre i Gävleborg

Genom vår samverkan i ett handlingskraftigt nätverk ska de äldre i Gävleborg uppleva trygghet och oberoende.

Inledning och bakgrund

Europas befolkning åldras.

År 2050 räknar FN med att 28 procent av befolkningen i Europa är 65 år eller äldre. Utmaningen i denna framtidsutsikt är i första hand vad det innebär för omfördelningen av resurser mellan unga, förvärvsaktiva vuxna och pensionerade äldre.

Mot den bakgrunden initierade Statens folkhälsoinstitut 2003 i samverkan med flera olika internationella organisationer och myndigheter i andra länder, projektet "Healty Ageing", Hälsosamt åldrande.

Syftet med projektet Hälsosamt åldrande är att öka medvetenheten om betydelsen av hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser bland äldre samt att få till stånd ett utbyte av kunskaper och erfarenheter mellan beslutsfattare, personer som arbetar med folkhälsofrågor, hälso- och sjukvården samt frivilligorganisationer.

Gävleborgs läns befolkning åldras

De långsiktiga befolkningsprognoserna för vårt län avviker på inget sätt från utvecklingen i övrigt i Sverige och Europa. Det är snarare så att den är än tydligare hos oss. Andelen äldre äldre, alltså de över 80 år, kommer att öka kraftigt.

Utöver den demografiska utvecklingen så är hälsoläget och medellivslängden i Gävleborg kortare än i landet som helhet. Vi har också en socioekonomisk struktur som karaktäriseras av en lägre utbildningsnivå, fler arbetaryken, färre i arbete och fler som saknar ekonomisk marginal i sin vardag jämfört med genomsnittet.

Sammanfattningsvis talar flera sakförhållanden för vikten av att utveckla samarbetet i länet för att åstadkomma ett hälsosamt åldrande för befolkningen:

1. befolkningsprognoserna,
2. sjunkande förvärvsfrekvens; allt färre förvärvsarbetande ska försörja allt fler äldre
3. hälsoläget i länet är sämre hälsoläge än rikets genomsnitt
4. kunskapsbaserade åtgärder finns att tillgå

Med de utmaningar detta innebär, inte minst för oss som planerar, organiserar och utför vård och omsorg, följer också möjligheter att utveckla nya varor och tjänster som på sikt även kan bli betydelsefulla exportprodukter för svenska företag. Det handlar också om planeringen för den stora andel äldre som har god hälsa. Ett gott åldrande skapar resurser för frivilligt arbetet, social omsorg och tid för andra.

Ur Regionalt utvecklingsprogram 2009-2013

Funktion och kvalitet i den grundläggande välfärden är en viktig faktor för en god befolkningsutveckling. En tillfredsställande samhällsservice påverkar både viljan att skaffa barn och viljan att bosätta sig på en viss plats. Att grundläggande kommunala kärnverksamheter avseende vård och omsorg, hälso- och sjukvård, kultur och fritid samt skola och utbildning håller hög standard och god kvalitet är viktigt för den regionala utvecklingen. Minst lika viktig som själva funktionen i välfärden är bilden av densamma. Av dessa skäl är nationella jämförelser och mätningar betydelsefulla för att tydliggöra kvalitet. I samtliga kommuner går så mycket som 80-90% av det samlade skatteunderlaget till skola, vård och omsorg. Därför är det också angeläget att kunna visa upp kvalitet för skattebetalarna. Gävleborg skall arbeta för att utveckla tryggheten för livets olika åldrar och behov.

Det ska finnas en betryggande sjukvård, barnomsorg och äldreomsorg av hög kvalitet.

Programförklaring

Med dessa ”**gemensamma utgångspunkter**” vill länets alla kommuner och landstinget ange den ambitionsnivå och det förhållningssätt som ska känneteckna det gemensamma arbetet med att ge vård och omsorg till behövande äldre så att de så långt möjligt kan uppleva trygghet och oberoende.

Utgångspunkt 1 Gemensamma värderingar

Inriktning

För vård- och omsorgstagarens bästa och ska vi underlätta för varandra, planera och verka så att vi upplevs som en vård- och omsorgsgivare. Närmast den enskilde uppfattas vi som ett team, trots att vi är olika huvudmän som verkar med olika lagstiftningar som grund.

De äldre som behöver oss har lätt att få kontakt med oss och de har en dörr in till vård och omsorg.

Det innebär att kommunerna och landstinget aktivt medverkar till att den behövande kommer till rätt instans.

Vi ser de äldres och deras närståendes inflytande över vård- och omsorg som en tillgång. Det innebär bland annat att planering och genomförande av vård- och omsorgsinsatser sker i dialog med den enskilde, och så långt det är möjligt, med närstående.

Vi ser till att vård och omsorg ges jämlikt och på ett sådant sätt att den skapar trygghet och tillit för den enskilde och närstående.

Vi verkar för kontinuitet så att den enskilde får sina vård- och omsorgsinsatser utförda av så få som möjligt utan att kvalitet och säkerhet blir åsidosatta.

För äldre som saknar trygghet och sällskap ska vi samverka med frivillig- och intresseorganisationer och värna om social stimulans.

Vi ska medverka till att bryta isolering och öppna möjlighet för de äldre till kontakt med närstående och andra och till att även i övrigt ta del i gemenskapen i samhället.

Konkreta konsekvenser

Länsledning Närvård upprättar länsgemensamma handlingsplaner i enlighet med den ovan beskrivna inriktningen.

Handlingsplaner för det lokala gemensamma arbetet med de äldre ska upprättas i varje kommun i samarbete mellan landsting och kommuner.

Handlingsplanerna innefattar bland annat en gemensam kraftfull satsning på stöd till närstående.

Utgångspunkt 2 Hälsosamt åldrande

Inriktning

Vi verkar för ökad medvetenhet om betydelsen av hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser bland äldre.

Vi främjar tillsammans ett hälsosamt åldrande genom att så långt möjligt värna oberoende, värdighet och trygghet för den enskilde.

Vi verkar för att den äldre själv tar ansvar för sin hälsa och då med hänsyn taget till balansen mellan vad en individ kan åstadkomma och hans/hennes mål.

Vi satsar gemensamt på att IT används för att främja oberoende och hälsa.

Oavsett ålder, sjukdom och funktionshinder hos den enskilde arbetar vi tillsammans för att förebygga undvikbar ohälsa och sjukdom:

- Ett friskt liv utan att drabbas av sjukdomar som kan förebyggas. (Förebyggande).
- Ett liv med god hälsa och livskvalitet utan att riskera förtida död eller onödigt lidande i sjukdom som kan behandlas. (Lindriga besvär).
- Ett liv utan onödiga begränsningar i funktion eller i förmåga till aktivitet i det dagliga livet och delaktighet i samhällslivet. (Måttliga besvär).
- Ett liv med autonomi, värdighet och trygghet även om man drabbats av långvarig svår sjukdom och/eller svår funktionsnedsättning. (Svåra besvär).

I våra respektive prioriteringar lyfter vi fram insatser och åtgärder som förebygger ohälsa och undvikbar sjukdom och undvikbart vård- och omsorgsbehov.

Konkreta konsekvenser

Länsgemensamma och lokala handlingsplaner influeras av resultatet av projektet Hälsosamt Åldrande.

Handlingsplaner innehåller genomförande av informations- och utbildningsinsatser till beslutsfattare och vård- och omsorgsutförare på temat Hälsosamt åldrande.

Vi arbetar med utveckling av IT-stöd enligt den nationella IT-strategin för vård och omsorg. Vi arbetar på ett sådant sätt att våra IT-funktioner och verksamheter möts i utvecklingsarbetet.

Utgångspunkt 3

Samband, samverkan, samspel och samarbete

Inriktning

Vi är varandras förutsättningar för att åstadkomma insatser ur ett helhetsperspektiv för den enskilde äldre. Det kräver samband, samverkan och samarbete. Det i sin tur förutsätter:

- styrning
- struktur och tydliga uppdrag och ansvarsområden
- tid och mötesplatser

Vi verkar för att bygga positiva samspeleskulturer på alla nivåer; kring enskilda vård- och omsorgstagare, kring grupper av vård- och omsorgstagare och i det lokala vårdssystemet.

Tillit och förtroende ska prägla våra möten på alla nivåer.

Vi samspelar med privata vård- och omsorgsgivare.

För den enskilde äldre i behov av samordnade insatser är en väl genomförd vård-, omsorgs- och genomförandeplanering av centralt värde.

IT används som aktivt hjälpmedel för kommunikation inför och under planering och genomförande av samordnade vård- och omsorgsinsatser.

Konkreta konsekvenser

Vi lägger fast en tydlig organisation för samspelet på huvudmänna och ledningsnivå. Vi beskriver olika mötesforas plats i organisationen, roll och uppdrag. Organisationen innefattar allt samspel inom Närvård, inte bara det som handlar om vård- och omsorg om äldre.

Vi informerar i tidigt skede varandra om planerade verksamhetsförändringar som kan påverka förutsättningarna för samverkan och samspel. Vi beskriver konsekvenser av förändringarna.

Vi utbildar varandra om de lagar, föreskrifter och andra normer och regler som styr och ger förutsättningar för våra respektive verksamheter.

Vi inventerar vilka modeller för individuell vård-, omsorgs- och genomförandeplanering som används i länet och nationellt. Vi fastlägger länsgemensamma krav och normer och kvalitetssäkrar processen. Effektivt IT-stöd utvecklas och används.

Vi planerar och genomför kompetensutvecklande insatser till de i våra organisationer som arbetar med äldre gemensamt och samordnat.

Vi har öppenhet för lokala ändamålsenliga varianter/lösningar för att på verksamhetsnivån kunna samverka och samarbeta.

Vi utarbetar en generell överenskommelse (ramavtal) som lägger grunden för alla lokala överenskommelser om samverkan.

Utgångspunkt 4

Säkerhet, kvalitet och uppföljning av våra resultat

Inriktning

Utvecklingen av nationella öppna jämförelser och kvalitetsregister öppnar unika möjligheter att jämföra våra verksamheter och få bättre underlag för utvecklingsarbete. Det används som komplement till nuvarande uppföljning av rapporterade avvikelser.

Vi tar ett gemensamt ansvar för att våra verksamheter bedrivs med hög säkerhet och att risker för att enskilda äldre skadas i samband med vård- och omsorg minimeras. God kvalitet och gott bemötande kännetecknar också utförandet av våra tjänster.

Vi har en gemensam plan för att öka säkerheten i vård och omsorg där vi beskriver hur arbetet med analys av utfallet i nationella jämförelser går till och hur berörda verksamheter engageras för att ta fram förslag till förbättringar.

Vi använder aktivt nationella jämförelser för att stimulera till ständigt förbättringsarbete.

Vi deltar i tillämpliga nationella kvalitetsregister med hög täckningsgrad.

Vi tillhör de bästa landstingen och kommunerna i olika nationella jämförelser.

Konkreta konsekvenser

Vi använder tillsammans nationella kvalitetsregister för äldres vård och omsorg.

Vi utser en grupp som varje år analyserar våra resultat i nationella jämförelser och initierar förbättringsarbete och lämnar förslag till aktivitetsplaner. Våra respektive FoU-enheter och SMG engageras i analysarbetet.

Aktivitetsplanerna är stående punkter när vi möts på olika nivåer. Vi genomför gemensamma utbildningsinsatser utifrån resultaten.